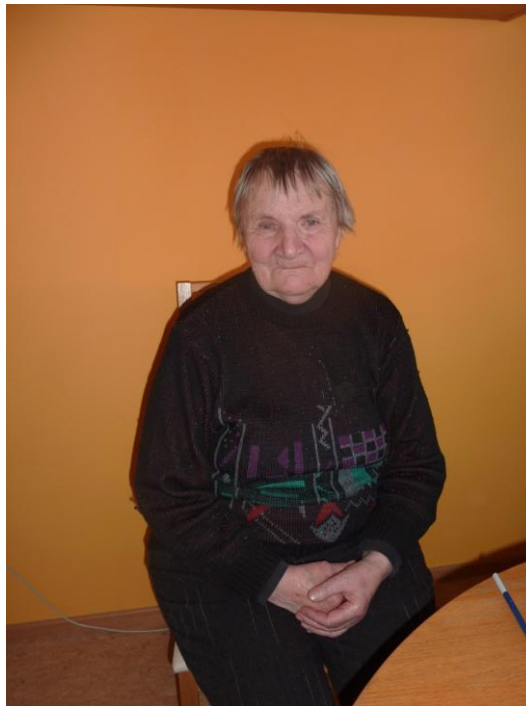

Životní příběh paní Jitky Liškové

Zpracovali: Ampapa David, Krebsová Monika, Lišková Barbora, Smazalová Pavlína, Vaculová Kateřina, žáci 7. třídy ZŠ E.Rošického 2, Jihlava, pod vedením paní učitelky Jiřiny Nápravníkové

Paní Jitka Lišková se narodila 12. července 1940 v Černovicích u Tábora, kde také prožila své dětství. Její otec byl zahradníkem, maminka byla původně malířkou písma a tesala do kamene, později se vyučila zahradnicí.

Narodila se v době 2. Světové války. Podobně jako ostatní děti ale válku nevnímala tak jako dospělí.

V květnu 1945 projížděly Černovicemi sovětské tanky. Její matka musela vytvořit transparenty na vítání osvoboditelů. A právě k této události se váže její vzpomínka na válku. Sestra Lída ji posadila na vůz Sovětů. Modré tepláčky i celý obličej byly během chvíle důkazem, že sestra malou Jitku posadila přímo do hrnce s kolomazí. Maminka tehdy prohlásila: „Ty mi dáváš, teda!“

V roce 1946 nastoupila Jitka do školy. V Černovicích tehdy byly dvě menší školy, proto

v roce 1948 začaly stavět velkou, moderní budovu. Ta stála přímo proti domu Jitčiných rodičů. Všechny místní děti se těšily, až budou moci zasednout do školní lavice právě v této škole a nadšeně obhlížely staveniště. Jitka v ní prožila pouze poslední ročník základní školy.

„V průčelí té školy je vytesán Jan Ámos Komenský a je tam napsáno: „Šťěstí národa záleží v dobrém vychování mládeže

Jitka pocházela ze zahradnické rodiny. Už jako malá ráda pomáhala v zahradnictví. Studium na zahradnickém učilišti bylo jejím snem. Podle slov pana ředitele to ale nebylo možné, protože tatínek byl soukromník.

Rodiče Jitky měli malé soukromé zahradnictví na vlastní zahradě a z vypěstovaných květin prováděli vazbu - kytice, věnce a různou výzdobu. V padesátých letech ale došlo k likvidaci malých soukromníků. Ani zahradnictví Jitčiných rodičů nebylo ušetřeno. Přešli tedy pod Místní hospodářství, kde dál prováděli vazbu květin z vlastní zahrady. A toto měl být důvod, aby se nemohla hlásit na obor, ke kterému měla velice blízko. To měl být důvod, aby dostala doporučení pouze na zemědělské učiliště v Telči.

Naštěstí maminka v rozhlase zaslechla výzvu o možnosti studia na zahradnickém učilišti v Kouřimi. Písemně se na možnost informovala a zjistila, že podmínkou pro přijetí je úspěšné zvládnutí přijímací zkoušky, ne kádrový profil rodičů. Na tuto dobu, na spolužáky i učitele dodnes ráda vzpomíná.

V 16 letech úspěšně vykonala závěrečné zkoušky a školu dokončila. Dále chtěla pokračovat na mistrovské zahradní škole v Krči. Na této škole se ale mohlo studovat až od 17 let. Nastoupila tedy na praxi do Batelova, pomáhala i v zahradnictví v Třešti a připravovala se na zkoušky. O rok později je úspěšně složila. Splnila podmínku věku i teoretické znalosti a těšila se, až opět usedne do „školní lavice“.

Do jejího života ale opět vstoupila krutá realita období padesátých let a to v podobě politických procesů. Života celé rodiny se velmi dotklo příbuzenství s majiteli černovické továrny na výrobu koženého zboží. Majitelé byli její strýčkové, kteří továrnu zdědili po svém otci. V roce 1948 jim ale komunisté celou továrnu znárodnili. Jak podobné s osudem rodičů. Nezáleželo na velikosti firmy, znárodnění se postupně dočkal každý

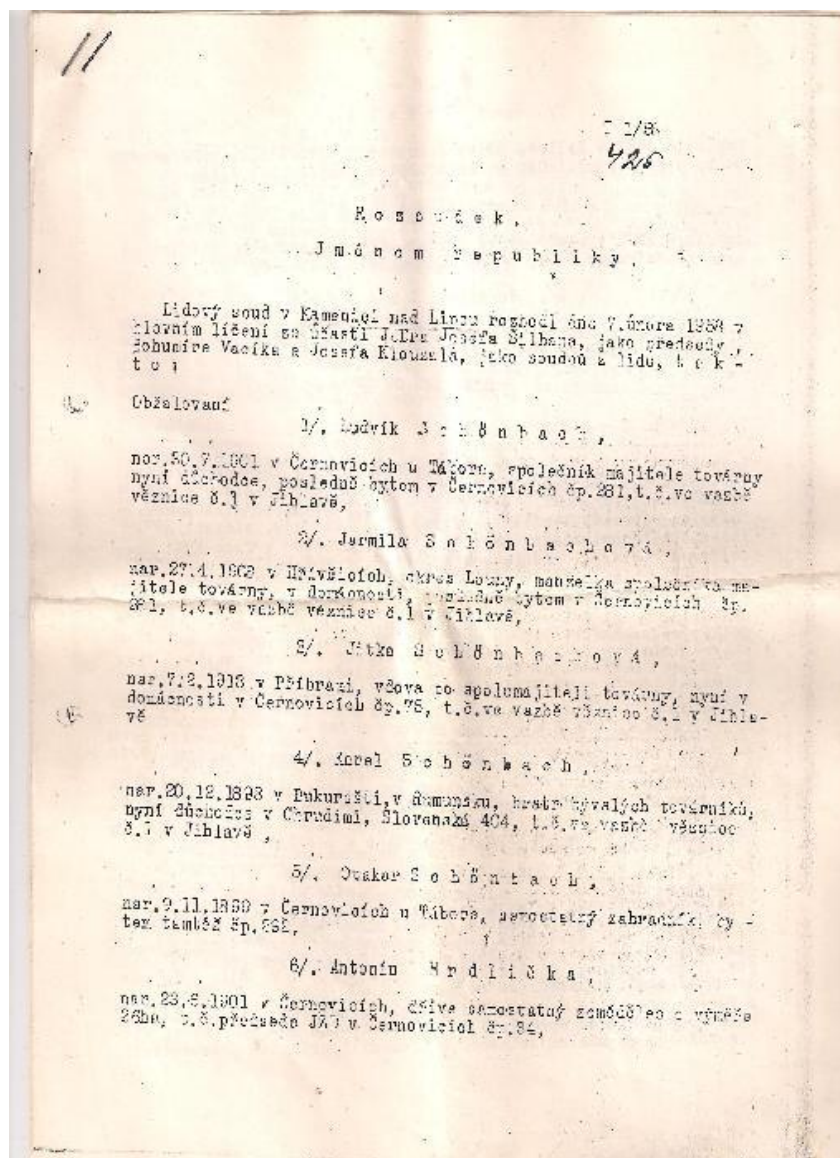
soukromník.

Jitka nastupovala do své vysněné školy 1. září 1957 a 6. října jí zavřeli téměř celou rodinu. Pro všechny to byl velký šok. Byli zavřeni za uschovávání materiálu a příbuzenství s majiteli firmy Schonbach. Majitelé firmy, Jitčini strýci Rudolf a Václav, před velikonoce roku 1948 utekli do Ameriky. Před svým útekem ale schovali nějaké kůže, látky a stavební materiál mimo jiné i u svého bratra Oty, což byl Jitčin otec. Zavřený nebyl ale jenom on. Trest postihl i manželku Rudolfa – Jitku, Ludvíka a jeho manželku Jarmilu i nejstaršího bratra Karla, který žil v Chrudimi.

„No a přišel proces s nimi, protože to bylo, jakože rozkrádání majetku a prostě špatný postoj k lidově demokratickému zřízení.“

Devět let po znárodnění, devět let po emigraci majitelů továrny přišla krutá obvinění celé rodiny. Potrestání měli být všichni. Ani Jitka nebyla výjimkou. Jednou z podmínek soudu totiž bylo, aby přestala studovat. Tak dlouho na vytoužená studia čekala a nyní ... Byla z toho nešťastná. Ovšem díky úžasné paní ředitelce, která se za Jitku zaručila slibem, že se bude dobře učit, mohla na škole zůstat.

Soud s Jitčinou rodinou začal na podzim roku 1957. V prvním kole byli všichni nejprve odsouzeni k nižším trestům, ale poté jim tresty zvýšili. Jitčin otec dostal 6 měsíců nepodmíněně, ačkoli celý život strávil prací v zahradnictví a s továrnou neměl nic společného. Její maminka byla těžce nemocná, proto se jí trest netýkal.

10. dubna 1958 odešel Jitčin otec do Jihlavské věznice. Ona zůstala sama s maminkou. Pokračovala ve studiu. I přes velkou vzdálenost jezdila domů každý týden, aby se mohla o milovanou maminku postarat. Pro ni byla tato doba velice těžká. Obě žily ze 140 korun důchodu. Maminka, pokud jí to zdravotní stav dovolil, pracovala dál v zahradnictví.

Tatínek se stal po návratu z vězení velice uzavřený, odmítal chodit mezi lidi. Oba rodiče velice špatně nesli fakt, že se k nim hodně lidí otočilo zády.

„Taky jsem jednou byla tancovat. A přišel pro mě kluk a máma pro něj přišla. A řekla: „Přece nebudeš tančit s kriminálníčkovou dcerou!“

To, že byl ve vězení pouze díky příbuzenství s majiteli továrny ale nebyl podle tehdejšího režimu dostatečný trest.

„ Náš táta... zbylo hrozný roztrpčení, celý život poctivě pracoval, nic z toho všeho neměl a nakonec mu stačilo jedině to, že se jmenoval Schonbach, aby ho zavřeli na půl roku.“

Již dost zlomeného člověka režim srazil ještě víc. Poté, co začal pracovat v místním Domově mládeže, byl obviněn z toho, že má špatný vliv na mravní vývoj děvčat a musel odejít. Bylo mu „doporučeno“, že jediné vhodné místo pro něj bude u zedníků, kde jako svačinář zůstal až do důchodu.

V roce 1959 Jitka školu úspěšně dokončila.

„ Měla jsem vyznamenání, ale neměla jsem místo. Měla jsem tak špatný posudek, že mi paní inženýrka řekla: Jitka, vy nemůžete krmit ani krávy, protože to nejde.“

Na doporučení paní účetní se Jitka vydala do Slap, kde hledali absolventa.

„ Skončila jsem tam na 9 a půl roku.“

Práce byla pro Jitku jediné místo, kde zapoměla na svá trápení. Se svými problémy se nikomu nesvěřovala, žila převážně prací. Se svými spolupracovníky získala medaile a diplomy za pěstování česneku, řepy, zelí a cibule. Pro ocenění si měli jet do Německa – do Erfurtu. Pro Jitku to měla být první cesta do zahraničí. Večer před odjezdem přišel strážník. „Tak Jitka, zase to vybal. Nikam nejedeš.“

„ Tak to bylo... Člověku zbyl takový pocit roztrpčení, hrozného roztrpčení, ale snad to dalo pro život taky hodně. Naučila jste se tak nějak vážit lidu, který opravdu dovedl bezelstně něco pro vás udělat.“

Během této doby Jitka dálkově vystudovala technickou školu a maturovala v Táboře.

V roce 1967 se Jitka vdávala. S budoucím manželem se seznámila ve vlaku. Nebyl zahradníkem, jak si přál její tatínek, ale holič. Jitka byla šťastná, ale opět přišla krutá rána osudu. V roce 1968 jí zemřela maminka, o čtyři a půl měsíce později tatínek.

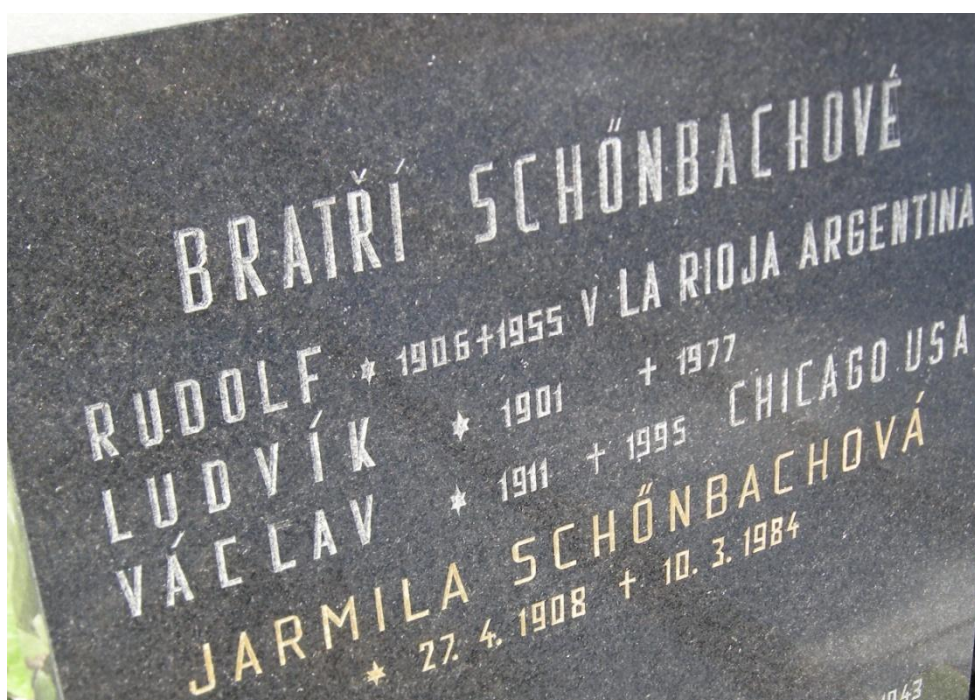

Rok 1968 nejdříve přinesl naději pro všechny, kteří byli v období padesátých z politických důvodů nespravedlivě obviněni. Došlo k nebývalému probuzení občanské společnosti, která uvěřila vizi o „socialismu s lidskou tváří“. 21. srpen 1968 tuto iluzi o možnosti reformy socialismu pohřbil.

„Najednou se to otočilo a všichni byli zase, zase se báli, aby se něco nestalo.“

Přestože část jejich rodiny byla za hranicemi, tak Jitka nikdy emigrovat nechtěla. Ani v tomto období, kdy lidé hromadně prchali, situace nevyužila. Byla totiž stejně velký vlastenec a Čech jako její otec.

Jitčini strýci mezitím žili v Americe. Ani oni zde neměli jednoduchý život. Rudolf v roce 1955 zemřel na záchvat cukrovky, Václav začínal podnikat s koženým zbožím.

17. listopadu 1989 došlo k nenásilnému svržení komunismu, pro který se vžil pojem sametová revoluce. Po celé zemi spontánně vznikalo sdružení lidí odmítajících komunismus – Občanské fórum. Revoluci a následné změny spolu s ostatními vítala i Jitka. Stála u založení OF v Nové Cerekvi, kde žila a s ním se účastnila manifestace v Kamenici. Celý její život byl ovlivněn komunistickým režimem a nesvobodou. Přišel okamžik, kdy se vše mělo změnit. Ale i nyní byla svědkem toho, že existují lidé, kteří neváhají „převléknout kabát“ a z přesvědčeného komunisty se jako mávnutím kouzelného proutku stal jeho odpůrce.

„Myslím si, že ty lidi, kteří tenkrát tolik křičeli po svobodě, tak pak sháněli zase nějaký dobrý joby, aby se uchytili.“

O charakteru lidí ji v této době přesvědčila i příhoda s kamarádkou:

„Kamarádili jsme spolu celou dobu školy. Když potom naše zavřeli, tak ona za mnou přišla a řekla: „ Už se se mnou nikdy nebav a nikdy se ke mně nehlaš. Protože já s tebou kamarádit nebudu.“ ..... Bylo po revoluci, po osmdesátém devátém roce, a já jsem nikdy nechtěla moc jezdit ze základní školy na sjezdy do Černovic – já jsem to tam viděla všechno před sebou. Ale pak jsem se... pak mi holky volali – jiný – „Přijed', přijed'!“ A tak jsem přijela. A ona najednou – uprostřed toho sálu mě začala objímat. „Jé já už jsem tě neviděla, já na tebe pořád vzpomínám!“

V roce 1990 se mnoho zabavených objektů vrátilo zpět svým majitelům. Ovšem když Václav Schonbach podal žádost o vrácení své továrny, nedostalo se mu kladné odpovědi. Jednou z podmínek navrácení byl totiž trvalý pobyt v České republice. To Václav nesplňoval.

Dnes tam pořád továrna je. Pořád se tam vyrábí kožené zboží. Dokonce jeden z Jitčíných sousedů je spolumajitelem téhle firmy, která byla přejmenována na firmu ZAKE.

Jméno Schonbachova znemožňovalo Jitce cestování. Nikdy nemohla vyjet do zahraničí. Až po revoluci roku 1989 se jí splnil sen. Jezero Bajkal, lány tulipánů v Holandsku, italské Benátky, Švýcarsko, Rakousko, rodiště její maminky – městečko Cembra v Itálii.

Paní Jitku po všech těch letech velmi trápí, že svým rodičům nemohla pomoci, když to tehdy potřebovali.

Během života každý zjistí, co je důležité. Stejně je tomu i u paní Liškové.

„Aby si vážili dobrých lidu a na špatný se vykašlali. Ale víš, četla jsem kdysi takovou básničku:

Kdo byl dobrý, byl dobrý vždycky. Kdo byl přeběhlík, přeběhlíkem zůstal.

Nikdy nezapomněla na slova svého tatínka:

„Dělej vždycky tak, aby ses mohla podívat klidně každému do očí a i kdyby si myla záchod, mej ho tak, abys mohla říct – tu práci jsem dělala já.“

Tak tím jsem se držela celý život.“

Paní Lišková prožila celou komunistickou éru. Dnes má Jitka rodinu – dva syny a tři vnoučata. Bohužel její manžel, vášnivý hudebník, loni v říjnu zemřel. Důležité ale je, že přes všechno, co Jitka zažila, se nevzdává.

